

12. שורשים של תורה במשפחה

מתבוננים ובוניים

שכבה בוגרת

הרציונאל

תלמידינו לומדים תורה בכל שלבי החינוך. בדרך כלל גם המעטפת של התלמיד, משפחתו וחבריו קשורים ללימוד תורה בדרכים מגוונות. לאחר שהתלמיד נפגש בשיעורים הקודמים במימד המיוחד של תורה תמימה המשיבה את נפשנו ומחקה את כל מערכת החיים שלנו, יש מקום לעגן את מקומה של התורה בכל רובדי המשפחה המקיפה את התלמיד ולהביא למודעות את מרכזיותה של התורה בחיי המשפחה. נצחיות התורה מתרחשת בפועל על ידי מסירתה מאב לבן ומדור לדור. בשיעור זה יחוו התלמידים את מסירת התורה במשפחתם ויפנימו כי הם עצמם חוליה בשרשרת הדורות, ועליהם מוטלת המשימה להעביר את התורה הלאה לדורות הבאים. על מנת שנפיק משיעור זה את המרב יש להדריך ולעודד את התלמידים לעבודת הכנה בבית.

המטרות

- התלמידים יחוו את רצף לימוד התורה במשפחתם.
- התלמידים יפתחו עם בני משפחתם ערוץ תקשורת בנושאים תורניים.
- התלמידים יפנימו כי הם חוליה בשרשרת הדורות ועליהם מוטלת המשימה למסור את התורה לבניהם.

מבנה השיעור

- פתיחה: עבודת שורשים (עבודה יחידנית)
- שלב א': הכנת עץ כיתתי לאהבת תורה (קבוצות ומליאה)
- שלב ב': סוד חיי הנצח (מליאה)
- שלב ג': החזק מעמד (מליאה)
- סיכום: אני חוליה בשרשרת הדורות (עבודה יחידנית)

ההכנות הנדרשות

- יש לצלם עץ משפחה ושאלון שורשים של תורה במשפחה (נספח 1) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש לצלם ולגזור עלה (נספח 2) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש לצלם פעם אחת בהגדלה את ציור העץ (נספח 3) לצורך תלייה על הלוח.
- יש לצלם דף מקורות (נספח 4) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש לצלם ולגזור "עלה קטן" (נספח 5) כמספר תלמידי הכיתה.

מהלך השיעור

פתיחה: עבודת שורשים (עבודה יחידנית)

- כשבוע לפני השיעור נחלק לכל תלמיד את דף השורשים של "תורה במשפחה" (נספח 1).
- נסביר כי כל תלמיד צריך למלא את המשימות הקשורות לעץ המשפחה. יש למלא את השאלון עם בני המשפחה שאפשר לראיין אותם, לתמצת את התשובות ולכתוב את העיקר.
- נעודד את התלמידים למלא את המשימה ונעקוב אחר ביצוע המטלות במהלך השבוע שלפני השיעור.

שלב א': הכנת עץ כיתתי לאהבת תורה (קבוצות ומליאה)

- נחלק את הכיתה לקבוצות שבהן חמישה תלמידים.
- נבקש מכל תלמיד לדווח בקצרה בקבוצתו על התשובות ששמע מבני משפחתו כשמילא את השאלון.
- נחלק לכל תלמיד "עלה" (נספח 2).
- נבקש מכל תלמיד לבחור במשפט אחד שנשמע בקבוצתו, ולכתוב אותו על העלה.
- (לדוגמה: חיים, סבא של דפנה: "בגלות הבנתי שהתורה היא החיים שלנו. בלי התורה עם ישראל לא היה מחזיק מעמד").
- שמעון, אחיו הגדול של אורי: מייץ להקשיב טוב בשיעורי תורה, להיות בעניינים, ורק אז זה מעניין וגורם לאהבה).
- נתלה על הלוח ציור של עץ (נספח 3).
- נבקש מכל תלמיד לקרוא את מה שכתב ולהדביק על הפלקט. את העץ נתלה בסביבת הלמידה.
- נבקש מכל תלמיד לאסוף חזרה את עץ המשפחה ואת השאלון שלו.

שלב ב': סוד חיי הנצח (מליאה)

- נחלק את דף המקורות "מהו סוד חיי הנצח?" (נספח 4)
- נקרא את מה שכתב מרק טוויין (סופר אמריקני) על העם היהודי מתוך הדף.
- נשאל:
  - כיצד מתאר מרק טוויין את עם ישראל ביחס לשאר אומות העולם?
  - ציינו מתוך דבריו במה עולה עם ישראל על שאר האומות.
  - מה קרה לאומות גדולות וחזקות בהיסטוריה?
  - מה הפליאה הגדולה שמעלה מרק טוויין?
- נכתוב על הלוח את פליאתו של מרק טוויין: מהו סוד חיי הנצח?
- נשאל: האם משהו מכם יודע את הסוד? מה מייחד אותנו משאר העמים, מה ה' נתן לנו?

- נפנה את התלמידים לפסוקים במקור 2 ונשאל: האם יש בפסוקים הסבר לשאלת הנצח של העם היהודי?
- נסביר בלשוננו כי מצוות חינוך הבנים, העברת התורה והנחלתה לדור הבא היא המצווה החשובה ביותר בצד לימוד תורה. אוי לו לדור שישקוד על לימוד תורה מבוקר עד לילה, יקיים את מצוות התורה בקפידה, ולא ינחיל תורה לבניו ולבני בניו.
- תורת ישראל ומצוותיה נשמרות אלפי שנים בזכות לימוד תורה והנחלתה, כך נוצרת המשכיות וקיום נצחי. ללמוד וללמד זה הרעיון המרכזי בעיצוב פני הדור בהווה ובעתיד, המסתמך על עברו של עם.

שלב ג': החזק מעמד! (מליאה)

- נבקש לסדר מעגל כיסאות ונסביר:
  - כל תלמיד ישב על כיסא, אך לא ישתמש במשענת של הכיסא אלא יישען על התלמיד שלפניו.
  - את הרגליים יש להניח באופן יציב על הרצפה.
  - בכל פעם יוציא המורה כיסא אחד מהמעגל כך שגופו של התלמיד יישאר באוויר פרט לראשו (שנשען על תלמיד שלפניו) ורגליו תומכות בו (כמו גשר הפוך).
  - המטרה היא להחזיק מעמד כמה שיותר זמן.
  - הראשון שמתעייף מפיל את כל המעגל (כמו דומינו ראלי).
- נסביר כי במשחק הזה תלמיד שמעיד גרם לכל הכיתה למעוד כי כל אחד היה תלוי בחברו.
- נשאל: מה הקשר בין המשחק לנושא שורשים של תורה במשפחה? (נאזין לתשובות)
- נסביר שלכל אחד מעם ישראל יש תפקיד חשוב מאוד, ללמוד תורה וללמד את צאצאיו. כל אחד מאיתנו הוא חולייה, ואם חס וחלילה חולייה אחת מתנתקת או נחלשת אז עם ישראל חסר משהו.

סיכום: אני חולייה בשרשרת הדורות (עבודה יחידנית)

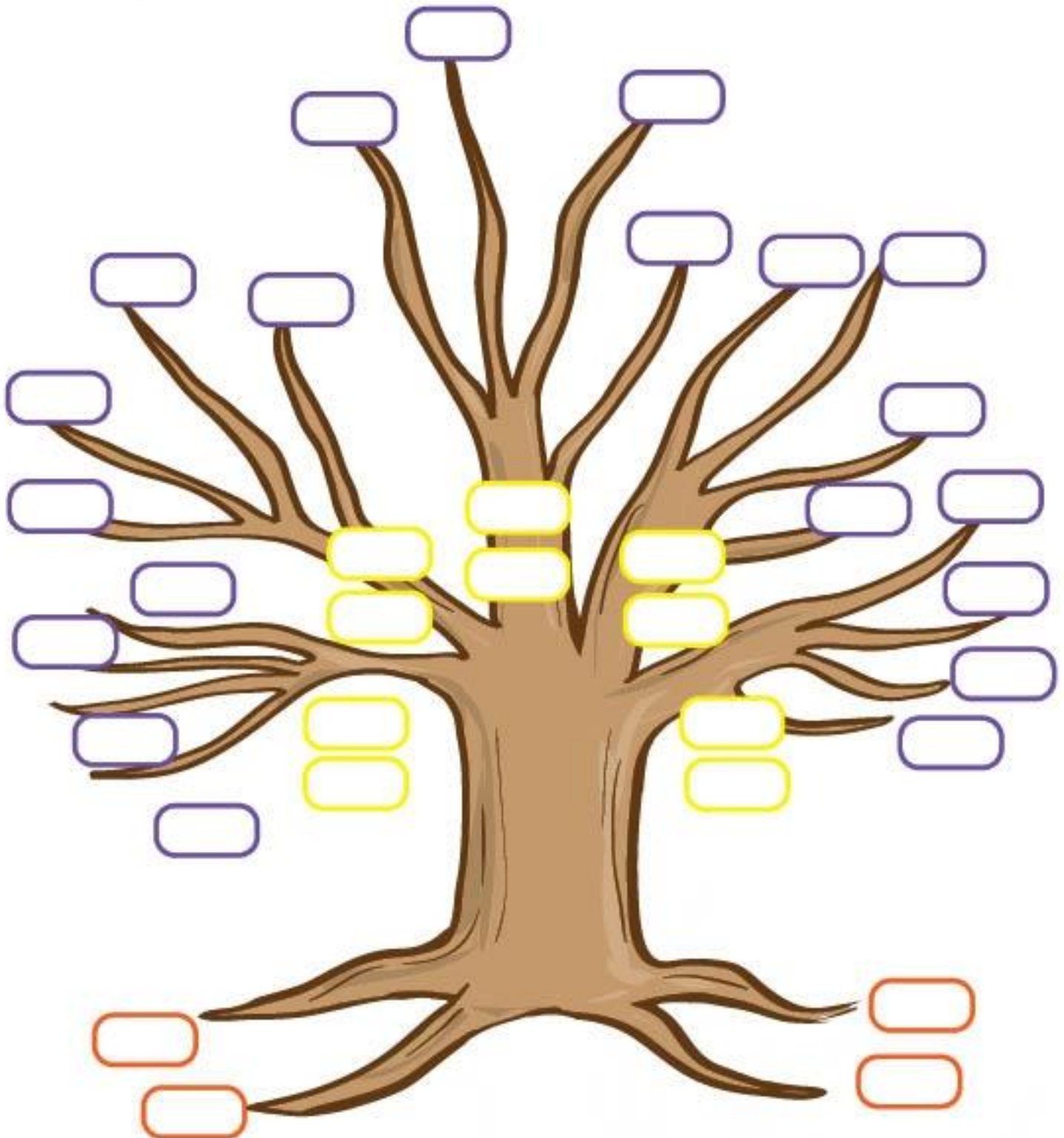
- נחלק לכל תלמיד עלה קטן (נספח 5).
- נבקש מהתלמידים למלא את המשימה ולהדביק על עץ המשפחה שלהם ליד שמם.

נספח 1: שורשים של תורה

משימות

1. מלאו את שמות בני משפחתכם בעץ.
  - במלבנים הכתומים - שמות סבים וסבתות
  - במלבנים הצהובים שמות ההורים והדודים
  - במלבנים הסגולים שמות האחים ובני הדודים
2. הדגישו בעץ המשפחה את שמות הקרובים שענו על השאלות.
3. הדגישו את שם בן המשפחה שנראה לכם כי יש בו אהבת תורה באופן מיוחד.

נספח 1: שורשים של תורה - המשך

נשאל את ההורים:

• מהו הזיכרון הראשון שלכם מלימוד תורה בילדותכם?

• ספרו על חוויה מרגשת ומיוחדת שקשורה לאהבת תורה.

• מדוע שלחתם אותי דווקא לבית ספר דתי שבו לומדים תורה?

נשאל את האחים הגדולים:

• האם אהבת ללמוד תורה בבית הספר?

• האם כיום, כשאתה בצבא או בעבודה אתה קובע עתים ללימוד תורה?

• מה כדאי לי לעשות כדי שאהב ללמוד תורה?

נשאל את סבא וסבתא:

• ספרו לי על לימוד התורה בביתכם, בבית הכנסת ובבית הספר בילדותכם.

• האם יש שוני בצורת הלימוד ובתוכן הלימוד בעבר ללימוד היום? אם כן, מהו?

• מה הדבר שגרם לכם לחנך את ילדיכם לאהבת תורה?

בחרו בן משפחה אחר [דוד, בן דוד, אח של סבא וכדומה]
שנראה לכם כי יש בו אהבת תורה באופן מיוחד ושאלו אותו:

• כיצד הגעת לאהבת תורה?

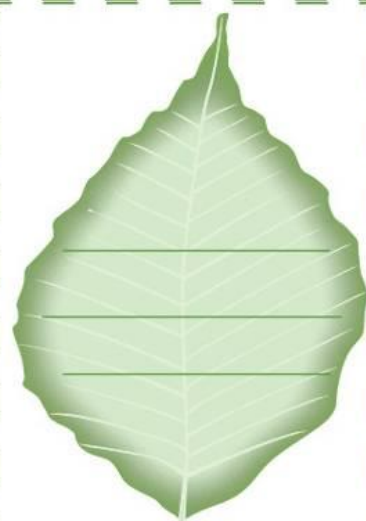
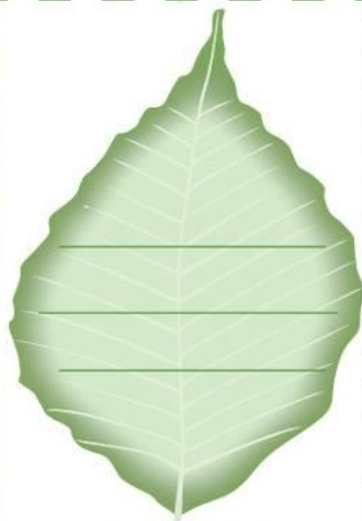
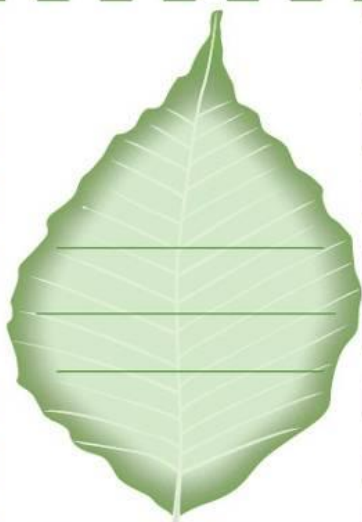

• האם אתה מצליח להעביר את אהבת התורה לדורות הבאים? כיצד?

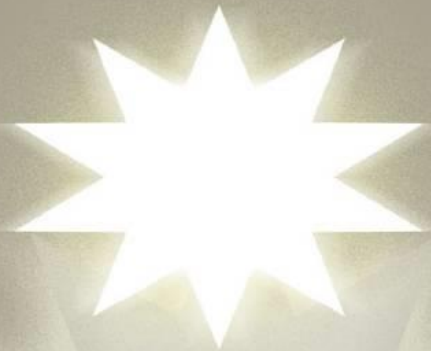

מהו סוד חיי הנצח של העם היהודי?

מקור 1

"אם הסטטיסטיקה מדויקת הרי שהיהודים הם רק אחוז אחד של הגזע האנושי. כוכב קטן מהבהב, עכור ועלוב, האובד בזוהר שביל החלב. הגיוני שכמעט ולא היה צריך לשמוע אודות היהודי, אבל שומעים, ותמיד שמעו עליו. הוא זוהר ככוכב לכת בשמיים לא פחות מן המעצמות הגדולות. חשיבותו המסחרית מרקיעה שחקים בחוסר כל יחס למספרו באוכלוסייה הכללית. תרומתו לרשימת הכבוד של אישים בספרות, מדע, אומנות, מוסיקה, כלכלה, רפואה ומדעי הרוח חורגת מכל קנה מידה. הוא ידע להילחם על נפשו, בכל הדורות, גם כאשר ידיו כפותות לאחור. מותר לו להתהדר בכך. המצרים, הבבלים והפרסים קמו בזמנם, מילאו את שמינו ככוכבי שביט עד זיוו דעך ונמוג לחלוטין; בעקבותיהם באו היוונים והרומאים ברעמים כבירים עד שנשתתקו ונעלמו; עמים אחרים זינקו והחזיקו בלפיד הגדול עד שכבה, וכיום הם יושבים בחשכה תחת השמש. היהודי ראה את כולם, ניצח את כולם ועוד איננו מראה סימני התדרדרות, גם לא תופעות של זקנה, לא תשישות ולא אובדן תנופה. ערנותו לא כהתה וחכמתו לא פגה.

כל הברואים חדלים פרט ליהודי, כל עוצמה כורעת רק שלו שרירה וקיימת.

מהו סוד חיי הנצח?

(מרק טווין)

מקור 2

"רַק הַשֹּׁמֵר לֶךְ וְשֹׁמֵר נַפְשׁוֹ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבְנֵי בָנֶיךָ" [דברים ד', ט']

"וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבִלְכֹתְךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ..." (דברים ו', ז')

"וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בָּעָבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם" [שמות י"ג, ח']

בי"ה

אהבת תורה, שכבה בוגרת

שיעור 12, מתבוננים ובוניס, שורשים של תורה במשפחה
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

נספח 5: עלה קטן

אני חוליה בשרשרת הדורות למדתי מ: ש: ובעזרת ה' אגחיל זאת לילדי	אני חוליה בשרשרת הדורות למדתי מ: ש: ובעזרת ה' אגחיל זאת לילדי	אני חוליה בשרשרת הדורות למדתי מ: ש: ובעזרת ה' אגחיל זאת לילדי	אני חוליה בשרשרת הדורות למדתי מ: ש: ובעזרת ה' אגחיל זאת לילדי

ב"ה
אהבת תורה, שכבה בוגרת
שיעור 12, מתבוננים ובונים, שורשים של תורה במשפחה
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

שנה ב' - גבורה,
אהבת תורה בשילוב כבוד ועבודת צוות
טיוטה, אייר ה'תשע"ג

